

in Buitenzorg (Bogor) – de Brits-Indiërs moesten er ca. veertienhonderd mannen uit de gevangenis en het politiebureau bevrijden, twee-entertig, afkomstig uit de tussen Batavia en Buitenzorg gelegen plaats Depok, allen christenen, bleken te zijn vermoord, de meesten op gruwelijke wijze. Omgekeerd werd midden november even bezuiden Batavia de gehele bezetting van een Indonesische politiepost uitgemoord door Ambonnezen die door het dolle heen waren wegens moorden op hun vrouwen en kinderen. Er ging in die tijd in Batavia geen dag voorbij waarop niet personen gekidnapt werden, van wie men dan later niets meer vernam – Christison berichtte midden december aan zijn ondercommandanten dat er zich in vier weken tijd niet minder dan ca. vijfhonderd van die gevallen hadden voorgedaan; '*a small percentage have been carried out by the Dutch*', voegde hij hieraan toe.¹

Later in december werden twee aanslagen gepleegd op Sjahrir, de eerste door een Indische Nederlander (die de leiding had), vier Ambonnezen en een Menadonees, de tweede door vijf Indische Nederlanders van wie drie bij de Koninklijke Marine dienden. De aanslagen mislukten maar effect hadden zij wèl: Soekarno en de leden van Sjahrirs eerste kabinet beseften dat zij in Batavia niet langer veilig waren, en de Republiek verplaatste begin januari '46 de regeringszetel naar Djokjakarta, waar (ook dat was een belangrijke factor) het hoofdkwartier van de Republikeinse strijdkrachten in opbouw was. Slechts Sjahrir, gemachtigd door het *Knip* om met Nederland te onderhandelen, bleef, door een lijfwacht beschermd, in Batavia achter.

★

Van begin oktober af werden op Java de niet binnen de Britse linies aanwezige Nederlanders en Indische Nederlanders aan een toenemende druk onderworpen. Er werd een economische boycot tegen hen afgekondigd – een parool dat weliswaar niet overal maar toch wel op veel plaatsen werd opgevolgd. Verscheidene tienduizenden Nederlandse vrouwen en kinderen alsook talrijke mannen bevonden zich toen nog in de Japanse interneringskampen, welke de Indisch-Nederlandse vrouwen en kinderen met verlof der Japanners hadden kunnen verlaten. De hulporganisatie

¹ Aangehaald door getuige W. P. van Veen, *Enq.*, dl. VIIIc, p. 1131.